

Kijk op de praktijk een tweeluik

Marilene de Zeeuw

is klinisch psycholoog en supervisor Vereniging Cognitieve Gedragstherapie. Zij is werkzaam bij Rijnstate Ziekenhuis Arnhem. Daarnaast is zij hoofddocent bij Klinisch psycholoog K&J opleiding Rino Groep en IMH Nederland - onderdeel van Cayo.

Ha Paulien,

Regelmatig krijg ik de vraag van professionals over het gebruik van jouw verbindende manier van spreken met ouders. Ook worstelen ze regelmatig over het inzetten van préverbale traumabehandeling met behulp van EMDR. Bijvoorbeeld over de vraag wanneer het moment is aangebroken om te verwijzen naar een GZ-psycholoog met scholing op dit gebied. Mijn simpele antwoord is meestal: je kunt altijd verbindend spreken, zeker als je merkt dat je in je gesprek geen verlichting ziet ontstaan of in een setting werkt met beperkte gespreksmogelijkheden. Ik zie EMDR als een zorgvuldige, maar uitgebreidere interventie waarvoor meerdere sessies nodig zijn. Jouw manier is sneller: je gaat aan de slag zodra je een barrière tegenkomt in het gesprek met een ouder. Daarnaast is verbindend spreken toepasbaar voor een grotere groep professionals die de waarde inzien van het opruimen van alle emoties die in het contact tussen een ouder en kind in de weg zitten. Benieuwd hoe jij dit ziet.

Ha Marilene

Inderdaad helpt verbindend spreken om de pijn die er tussen ouders en kind

ligt te verlichten en de hechtingsband te verbeteren. Dit geeft vaak voldoende inzicht om elkaar weer echt te begrijpen. De liefde wordt erdoor aangeblazen. Maar soms is dit bij hardnekkige pijn of verdriet niet voldoende. EMDR kan in dat geval tijdens het verbindend spreken, door een gediplomeerd EMDR-therapeut, plaatsvinden. Deze wijze van werken hielp bijvoorbeeld Charlotte, die na de bevalling enorm ziek was geworden, heel goed. De hoge koorts en bloedingen maakten een spoedopname noodzakelijk. De baby bleef thuis bij haar vader. Charlotte was toen doodsbang. Ze had het gevoel te gaan sterven en haar baby in dit leven niet meer te zullen zien. Eenmaal weer thuis, raakte ze die angst niet meer kwijt en ze durfde niet alleen te zijn met haar kind. De baby echter vroeg met huilen, slecht slapen en jengelen de hele dag haar aandacht alsof zij zeggen wilde: "Ik zorg wel dat je bij mij aanwezig blijft mama."

Het spreken over datgene wat ouder en kind samen hebben meegemaakt, plus het uitvergroten van de pijn van hen beiden, verbeterde de band tussen moeder en kind. Charlotte kon haar baby weer helemaal zien en begrijpen en de baby huilde veel minder. Maar het bleef een brug te ver voor Charlotte om alleen thuis te blijven met haar kind. De therapeut zei tegen de baby dat haar moeder nog steeds last had van angst na haar ziekenhuisopname. En dat haar moeder daar nu bij geholpen werd. Tijdens de EMDR-sessie keek de baby vanuit haar Maxi-Cosi strak naar haar moeder die zich moedig door alle herinneringen heen ploeterde, huilde en vervolgens rustig werd. Toen moeder daarna naar haar kind keek, gaf deze haar een stralende lach. Met haar baby in de armen werkte Charlotte aan het laatste stukje EMDR: het ervaren en verstevigen van haar zelfvertrouwen als moeder. Ze verliet de spreekkamer met de opmerking dat

'Kinderen kunnen zich overbetrokken gedragen als ouders door trauma gestrest zijn'

Er bestaat geen vast stramien voor het verlenen van hulp aan jonge kinderen en hun ouders. Het is telkens weer een combinatie van kennis en ervaring, waarbij onbewust ook de eigen kindertijd van hulpverleners een rol kan spelen. In dit tweeluik komt een mix van deze aspecten aan bod met een casus waarop Marilene de Zeeuw en Paulien Kuipers reflecteren.

Paulien Kuipers

is GZ-psycholoog K&J psycholoog en supervisor/ opleider, is oprichter en voormalig directeur van stichting kinderleven. Van haar hand is het boek 'Eerste hulp bij hechting'.

ze komende week vast een keer alleen thuis zou blijven met haar kind. Op eigen kracht, zonder anderen.

Wat vind jij ervan dat zowel moeder als kind bij een EMDR behandeling aanwezig zijn? Heb jij daar ook ervaring mee?

Ha Paulien,

Jazeker! Maar ik denk wel dat ik dit een beetje met de rug tegen de muur heb gedaan: mocht dit wel van de EMDR-politie? Overigens met goed resultaat. Het ging om de tweejarige Shanna met een overbelaste moeder met medische trauma's. Zonder haar dochtertje erbij lukte het niet om moeder te behandelen. Opvallend was hoe Shanna bij de start van de EMDR aan moeders borst vastgeplakt zat. Tijdens de sessie verslapt geleidelijk haar greep en tijdens het dalen van de SUD, een maat voor de spanning, gleed ze op een gegeven moment van haar moeders schoot af om in de kamer te gaan spelen. Dat stelde me gerust. En het liet me tegelijkertijd zien hoe overbetrokken kinderen zich gedragen als ze voelen dat hun ouders door trauma gestrest zijn. De beweging in de kamer is dus een andere dan die jij beschrijft:

'Met ouder en kind praten over pijnlijke zaken die ze samen meemaakten verbetert band tussen moeder en kind'

van overbetrokken naar vrij exploreren. Jij behandelt wel vaker ouders met hun jonge kinderen erbij toch?

Interessant Marilene,

Met zowel kind als ouder in de spreekkamer tijdens een EMDR-sessie behandel je direct ook de ouder-kindrelatie. In jouw voorbeeld zie ik dat Shanna de overbetrokkenheid kan laten varen als moeder haar trauma meer en meer loslaat. In het voorbeeld van Charlotte is met verbindend spreken eerst de (liefdes)-relatie tussen ouder en kind positief bewerkt. De EMDR-sessie ruimde een laatste barrière op. Het nadien benoemen van datgene wat er verandert voor ouder en kind kan hen nog meer verbinden. Bijvoorbeeld doordat de ouder dit zelf verwoordt. Of dat de therapeut vraagt de komende week te letten op wat er fijner gaat aanvoelen in hun samen-zijn. In het bewustzijn van de ouder werkt het mijns inziens zo, dat deze

beseft dat ze de EMDR samen met haar kind heeft beleefd. Dat verbindt.

Het is wel van belang dat alles wat er gebeurt of gaat gebeuren goed naar het kind wordt verwoord, ook als het een baby betreft. Bovendien mag de enscenering vooraf woorden krijgen: "Zit je bij mama op schoot of wil je liever met de auto's spelen?" Soms moet de enscenering tussentijds gewijzigd worden. Bijvoorbeeld bij de moeder die tijdens de EMDR-sessie haar pijn verwoordde die ze heeft beleefd bij de bevalling. Het baby'tje begon toen hard te huilen. Moeder nam het vervolgens op schoot en tijdens de voortzetting van de sessie werden beiden heel rustig. Het helen van het geboortetrauma vond bij beiden plaats! We zouden aan de 'EMDR-politie' kunnen vragen onderzoek naar deze praktijk te laten doen zodat het, bij positieve resultaten, meer in zwang kan raken. ●